Sürücü Öfke Dü?ünceleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sürücü Öfke Dü?ünceleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31282

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sürücü Öfke Dü?ünceleri Ölçe?i (SÖDÖ), bireylerin araç kullan?rken ya?ad?klar? öfke durumlar?nda ortaya ç?kan bili?sel tepkileri ve dü?ünce kal?plar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik araçt?r. Ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas? Ay?egül Durak Bat?gün ve Yasemin Yasak taraf?ndan 2015 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Bu adaptasyon çal??mas?, ölçe?in Türk kültüründeki sürücülerin öfke deneyimlerine dair geçerli ve güvenilir veriler toplamas?n? sa?lam??t?r.

Ölçek, sürücü öfkesinin alt?nda yatan çe?itli olumsuz ve olumlu bili?sel boyutlar? ayr? ayr? de?erlendiren çok boyutlu bir yap?ya sahiptir. Toplam 65 maddeden olu?an bu ölçek, sürücülerin trafikteki k??k?rt?c? olaylara kar?? geli?tirdikleri **Yarg?lay?c? Dü?ünceler**, **?ntikam Dü?ünceleri**, **Sald?rgan Dü?ünceler**, **A?a??lay?c? Dü?ünceler** gibi uyumsuz bili?leri ve **Olumlu Ba?aç?kma Dü?ünceleri** gibi yap?c? bili?leri ölçer.

Anahtar Kelimeler

Sürücü öfkesi, yol öfkesi, bili?sel tepkiler, psikometrik özellikler, trafik psikolojisi, uyarlama, öfke yönetimi, bili?sel çarp?tmalar.

Yazarlar

Ay?egül Durak Bat?gün, Yasemin Yasak.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin trafikte kar??la?t?klar? stresli veya k??k?rt?c? durumlara verdikleri bili?sel tepkileri sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu tepkiler, genellikle öfkenin davran??sal sonuçlar?ndan (örne?in, agresif sürü? veya yol kavgas?) önce ortaya ç?kan ve bu davran??lar? tetikleyen dü?ünce kal?plar?n? kapsar.

SÖDÖ, sürücülerin di?er sürücülerin eylemlerini yanl?? yorumlama e?ilimlerini, cezaland?rma arzular?n? veya durumu rasyonel bir ?ekilde yönetme yeteneklerini belirleyerek, bireysel farkl?l?klar?n anla??lmas?na katk?da bulunur. Bu sayede, trafik güvenli?i ara?t?rmalar?nda ve sürücü öfkesi müdahale programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesinde önemli bir araç olarak kullan?l?r.

Yap?

Sürücü Öfke Dü?ünceleri Ölçe?i (SÖDÖ), trafikte deneyimlenen öfkenin bili?sel bile?enini ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Bu yap?, bili?sel davran??ç? terapi çerçevesinde öfkenin

ARABPSYCHOLOGY.COM

temelini olu?turan be? temel alt boyuttan olu?ur:

Yarg?lay?c? Dü?ünceler (26 madde): Di?er sürücülerin beceriksiz, aptal veya ahlaks?z oldu?una dair kesin, olumsuz ve genellemeci hükümler içeren bili?ler.
?ntikam Dü?ünceleri (16 madde): Haks?zl??a u?rad???n? dü?ünen sürücünün misilleme yapma, öç alma veya di?er sürücüyü cezaland?rma iste?i.
Olumlu Ba?aç?kma Dü?ünceleri (8 madde): Öfkeyi azaltmak veya durumu rasyonelize etmek için kullan?lan yap?c?, sakinle?tirici ve durumu yeniden çerçeveleyen bili?ler.
Sald?rgan Dü?ünceler (9 madde): Fiziksel veya sözel sald?rganl?k arzusunu ya da tehdit etme e?ilimini ifade eden dü?ünceler.
A?a??lay?c? Dü?ünceler (6 madde): Di?er sürücüleri küçümseme, alay etme veya de?ersiz görme ile ilgili bili?ler.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda, yap?sal geçerlik analizleri yap?lm?? ve alt ölçeklerin ilgili di?er psikolojik yap?larla beklenen ili?kileri sergiledi?i görülmü?tür. Bu korelasyonlar (r), SÖDÖ'nün ölçmek istedi?i bili?sel yap?lar? ba?ar?yla ölçtü?ünü göstermektedir.

Korelasyon katsay?lar? alt ölçek baz?nda ?u ?ekilde da??lm??t?r:

Yarg?lay?c? Dü?ünceler: Katsay?lar .11 (p< .05) ile .56 (p<.001) aras?nda de?i?mektedir.
?ntikam Dü?ünceleri: Katsay?lar .10 (p> .05) ile .75 (p< .001) aras?nda güçlü bir de?i?im göstermi?tir.
Olumlu Ba?aç?kma Dü?ünceleri: Katsay?lar -.03 (p> .05) ile .57 (p< .001) aras?nda olup, olumlu stratejilerin baz? de?i?kenlerle pozitif ili?ki sergiledi?ini göstermektedir.
Sald?rgan Dü?ünceler: Katsay?lar .03 (p> .05) ile .57 (p< .001) aras?nda tespit edilmi?tir.
A?a??lay?c? Dü?ünceler: Katsay?lar -.07 (p> .05) ile .56 (p< .001) aras?nda de?i?mektedir. Bu bulgular, ölçe?in Türk örnekleminde geçerli bir ölçüm arac? oldu?unu do?rulamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik analizleri, her bir alt ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?lar? ile de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay?lar, tüm alt ölçeklerin yüksek derecede tutarl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? göstermektedir. Psikometrik standartlara göre, .80 ve üzeri de?erler mükemmel güvenirlik düzeyini ifade eder.

Yarg?lay?c? Dü?ünceler (26 madde): Cronbach Alfa = .95
?ntikam Dü?ünceleri (16 madde): Cronbach Alfa = .93
Sald?rgan Dü?ünceler (9 madde): Cronbach Alfa = .93
Olumlu Ba?aç?kma Dü?ünceleri (8 madde): Cronbach Alfa = .87

ARABPSYCHOLOGY.COM

A?a??lay?c? Dü?ünceler (6 madde): Cronbach Alfa = .86

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek amac?yla Faktör Analizi kullanm??t?r. Analizler sonucunda, ölçe?in teorik olarak beklenen be? faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde de do?ruland??? tespit edilmi?tir. Bu be? alt boyut, sürücü öfkesinin bili?sel alanlar?n? birbirinden ba??ms?z ancak ili?kili yap?lar olarak ba?ar?l? bir ?ekilde ay?rmaktad?r.

Bu be? boyutlu yap?, ara?t?rmac?lara sürücülerin öfke tepkilerini yönlendiren spesifik bili?sel mekanizmalar hakk?nda detayl? bilgi edinme imkan? sunar. Faktör analizinin sonuçlar?, SÖDÖ'nün kültürleraras? adaptasyonunun ba?ar?l? oldu?unu ve Türkçe konu?an popülasyonda da yap?sal bütünlü?ünü korudu?unu göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sürücüler (Yeti?kinler)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de araç kullanan ve ehliyet sahibi olan, genel popülasyondan seçilmi? bireyler.

Test Metodolojisi: Psikometrik yöntemlerle geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?lm??, do?rulay?c? faktör analiziyle yap?sal geçerli?i incelenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

SÖDÖ, bili?sel model, yol güvenli?i, intikamc? sürü?, bili?sel yeniden yap?land?rma, psikometrik özellikler, Ay?egül Durak Bat?gün.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2015 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için izinler ve olas? ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar Ay?egül Durak Bat?gün ile do?rudan ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Bat?gün, A. D. ve Yasak, Y. (2015). Sürücü öfke dü?ünceleri ölçe?inin Türkçe' ye uyarlanmas?. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Co?rafya Fakültesi Dergisi ,55*(1), 243-261.
Makalenin orijinal tam metnine bu ba?lant?dan ula??labilir: dergiler.ankara.edu.tr
Ölçe?in orijinal PDF formu indirilebilir: surucu-ofke-dusunceleri-olcegi-toad.pdf

Sürücü Öfke Dü?ünceleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek toplam 65 maddeden olu?maktad?r ve bu maddeler be? alt boyutta toplanmaktad?r:

Yarg?lay?c? Dü?ünceler (26 madde)
?ntikam Dü?ünceleri (16 madde)
Olumlu Ba?aç?kma Dü?ünceleri (8 madde)
Sald?rgan Dü?ünceler (9 madde)
A?a??lay?c? Dü?ünceler (6 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM